

Concept-nota Duurzaam Heemstede 2020-2024

Januari 2020

Colofon

Deze nota is opgesteld door SME in opdracht van de gemeente Heemstede.

Gemeente Heemstede
Mireille Middendorp, beleidsmedewerker duurzaamheid
M.Middendorp@heemstede.nl

SME
Jurgen Broeders
broeders@sme.nl

Heemstede/Utrecht, 20 januari 2020

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Duurzaam Heemstede als verbindend beleid	6
3. Energietransitie	9
4. Circulaire economie	13
5. Ecologie	16
6. Klimaatadaptatie	18
7. Duurzame Mobiliteit	20

CONCEPT

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In de afgelopen jaren hebben op landelijk niveau vele ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van duurzaamheid. Zo zijn onder andere het Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie en het Nationaal Grondstoffenakkoord opgesteld. Deze landelijke afspraken hebben ook gevolgen voor Heemstede. Daarom is er behoefte aan een nieuw integraal gemeentelijke duurzaamheidsbeleid dat de nota Duurzaamheid 2016 – 2020 van de gemeente Heemstede opvolgt. Het nieuwe beleid moet de verbinding leggen tussen de landelijk (en regionaal) gemaakte afspraken, het vigerende beleid en de inspanningen en acties die daaruit volgen.

1.2 Resultaten nota Duurzaamheid 2016-2020

De nota Duurzaamheid 2016-2020 is tot het einde van 2019 uitgevoerd. Dit heeft concrete resultaten opgeleverd: het gemeentelijk wagenpark verduurzaamt, woningcorporaties werken aan energiebesparing, en het Wandelbos wordt in samenwerking met inwoners ecologisch beheerd. Zomaar enkele voorbeelden. Een belangrijk resultaat is daarnaast dat duurzaamheid integraal onderdeel is geworden van het beleid en de uitvoering daarvan binnen de gemeente Heemstede. Een beknopte terugblik op de resultaten van het uitvoeringsprogramma 2019 is in april 2020 gereed en wordt toegevoegd aan de definitieve nota. De financiële verantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

1.3 Uitgangspunten

Voor het nieuwe beleid Duurzaam Heemstede 2020-2024 gelden de volgende uitgangspunten:

- Het wordt breed gedragen door alle belanghebbenden
- Het sluit aan bij landelijke en regionaal onderschreven doelstellingen
- Het is integraal en verbindend beleid dat inzicht geeft in de gevolgen voor Heemstede, een instrumentarium biedt om focus aan te brengen in bestaand beleid en het mogelijk maakt om beleid te toetsen aan de doelstellingen
- In een (jaarlijkse bij te stellen) uitvoeringsprogramma wordt vastgelegd waarop de focus wordt gelegd, welke impact dit heeft en wat nodig is om de gestelde doelstellingen te behalen.
- Er zijn veel koppelkansen met het beleid op het gebied van ecologie, energietransitie, circulair bouwen enzovoort. Juist deze koppelkansen zijn essentieel om op te nemen in het duurzaamheidsbeleid voor Heemstede om zo synergie-effect te realiseren.

1.4 Inhoudelijke afbakening

Duurzaamheid is een breed begrip. Voor het beleid 'Duurzaam Heemstede 2020-2024' definiëren we duurzaamheid aan de hand van vijf hoofdthema's die alle beleidsvelden van een integraal beleid dekken:

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Circulaire economie
- Duurzame mobiliteit
- Ecologie

Deze thema's sluiten goed aan bij de door Heemstede reeds onderschreven (klimaat)doelen. Ze staan niet los van elkaar maar hebben raakvlakken en hangen nauw met elkaar samen. Er is voor deze vijf hoofdthema's gekozen omdat het alle relevante beleidsvelden op gebied van duurzaamheid voor Heemstede dekt. De thema's kunnen niet los van elkaar gezien worden en daarom starten we met een hoofdstuk over hoe de nota Duurzaam Heemstede als verbindend beleid dient voor de onderliggende beleidsthema's.

1.5 Werkwijze

Binnen de gemeentelijke organisatie is een integrale projectgroep duurzaamheid opgezet vanuit alle relevante beleidsthema's om te komen tot integraal beleid dat verbinding legt tussen diverse beleidsvelden. Binnen de projectgroep zijn de relevante (inter)nationale, regionale en lokale beleidskaders en huidige en te verwachten relevante ontwikkelingen in beeld gebracht. De basis voor het beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 zijn immers de doelstellingen die Heemstede al heeft onderschreven. Over de werkzaamheden van de projectgroep is op 27 november 2019 de commissie Middelen tussentijds geïnformeerd (nr. 719320).

Per thema is in beeld gebracht wat de stand van zaken in de gemeente Heemstede is en voor welke opgaven Heemstede de komende jaren staat. De kaders en prioriteiten voor de komende jaren zijn in dit stuk opgenomen.

Vervolgstappen

Deze concept-nota inclusief kaders en prioriteiten die nu voorligt aan de commissie middelen vormt de basis voor het beleid Duurzaam Heemstede 2020-2024. Zoals nu voorzien kan de uiteindelijke nota Duurzaam Heemstede 2020-2024 in april aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd, afhankelijk van de zienswijze van de commissie middelen op dit concept. Bij de uiteindelijke nota wordt in een aparte bijlage een uitvoeringsprogramma per jaar gevoegd, waarin de financiën (behorend bij het uitvoeringsprogramma) en de samenhang tussen thema's en acties verder zijn uitgewerkt (zie ook paragraaf 2.6.).

In het uitvoeringsprogramma wordt tevens een onderscheid gemaakt in de wettelijke verplichte acties en de zogenaamde 'extra' acties die voortvloeien uit de ambitie van Heemstede. Hierbij wordt tevens in beeld gebracht welke extra opgaves er vanuit de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) zijn die in de komende jaren (ook voor Heemstede) relevant zijn.

2. Duurzaam Heemstede als verbindend beleid

Het beleid Duurzaam Heemstede 2020-2024 dient als verbindend beleid voor duurzame ontwikkeling binnen de gemeente Heemstede. Het beleid wordt opgebouwd uit vijf thema's. In dit hoofdstuk worden eerst de overkoepelende beleidskaders toegelicht, die voor alle thema's en hun onderlinge samenhang van belang zijn.

2.1 (Inter)nationale overkoepelende beleidskaders

- Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties
Het begrip 'duurzame ontwikkeling' is in 2015 door de Verenigde Naties vertaald naar zeventien wereldwijde hoofddoelen, de Sustainable Development Goals (SDG's) voor 2030. Deze doelen zijn een globaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. De SDG's bevatten zowel doelstellingen op economisch, sociaal, als op ecologisch gebied.
- Klimaatakkoord Parijs
De doelstelling in het Klimaatakkoord van Parijs is het beperken van de opwarming van de aarde tot ruim onder 2 graden Celsius, met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius.
- Omgevingswet
Momenteel is de invoering van de Omgevingswet in voorbereiding. Belangrijke punten daarin zijn:
 - Plannen in de fysieke leefomgeving dienen participatief en in samenhang tot stand te komen.
 - Vanwege de ruimtelijke implicaties is duurzaamheid bij het opstellen van de Omgevingsvisie een belangrijk thema.

2.2 Ambitie Heemstede

Aansluitend op de duidelijke taakstellingen voor gemeenten die vanuit het Rijk zijn vastgelegd in landelijke afspraken, is voor alle vijf de thema's een Heemstedse ambitie gedefinieerd. In de volgende hoofdstukken is opgenomen wat de landelijke taakstellingen per thema voor Heemstede betekenen en wat de Heemstedse ambitie is.

2.3 Participatie en communicatie

Participatie

Voor duurzaamheid in het algemeen en voor de onderliggende vijf thema's geldt dat de gemeente Heemstede de gestelde ambities en doelstellingen alleen kan behalen in samenwerking met inwoners, ondernemers en andere stakeholders binnen en buiten de gemeente. Daarom heeft participatie in het gemeentelijke (duurzaamheids)beleid een belangrijke rol die inhoud krijgt middels de gemeentelijke werkwijze voor participatie.

Communicatie en informatie

In het uitvoeringsprogramma wordt op hoofdlijnen vastgelegd hoe betrokkenen de komende jaren worden geïnformeerd over het uit te voeren beleid Duurzaam Heemstede. Het online platform

WijmakenHeemstede.nl en de bijbehorende nieuwsbrief die eind 2019 beschikbaar zijn gekomen, zijn middelen die hiervoor worden ingezet. De projectgroep werkt integraal aan een actieve vorm van communicatie over de diverse thema's via WijmakenHeemstede.nl, sociale media en de lokale media.

2.4 Organisatie

Bestuurlijke organisatie

De komst van de Omgevingswet, de opgaven op het terrein van klimaat en energie en de behoefte aan meer participatie zorgen ervoor dat een duidelijke scheidslijn tussen de verschillende gebieden steeds minder duidelijk te trekken is. De gemeente Heemstede werkt daarom al op een integrale manier. Duurzaamheid is voor alle programma's van de gemeente Heemstede relevant. Duurzaamheid is daarom onderdeel van de portefeuilles van alle collegeleden.

Ambtelijke projectgroep

Op ambtelijk niveau is een projectgroep duurzaamheid geformeerd met vertegenwoordiging vanuit nagenoeg alle beleidsterreinen. Ook na het opstellen van het beleid Duurzaam Heemstede 2020-2024 blijft de projectgroep duurzaamheid periodiek samenkomen. Zo wordt een integrale manier van werken geborgd. De projectgroep wordt gecoördineerd door de beleidsmedewerker duurzaamheid.

Adviesgroep duurzaamheid

Er is een actieve Adviesgroep Duurzaamheid actief binnen de gemeente Heemstede. Deze adviesgroep bestaat uit inwoners met expertise op het gebied van duurzaamheid. Op diverse duurzaamheidsthema's werkt de gemeente actief samen met de adviesgroep.

2.5 Monitoring en rapportage

Monitoring is een belangrijk instrument bij de uitvoering van het beleid Duurzaam Heemstede 2020-2024. Elke twee jaar wordt de voortgang van het beleid geëvalueerd en ontvangt de raad een (tussen)rapportage. Zo nodig wordt de uitvoeringsagenda naar aanleiding van de evaluatie bijgesteld. Daarnaast is basisdata beschikbaar over diverse onderwerpen via de Klimaatmonitor. Deze worden gebruikt om resultaten te meten en daarmee de impact van maatregelen te kunnen monitoren. Hierbij wordt ook in beeld gebracht welke resultaten zijn behaald ten opzichte van 10 jaar terug tot het heden. En in 2020 wordt het instrument monitoring gezamenlijk ontwikkeld.

2.6 Financiën

De uitvoering van afspraken vanuit het vigerend beleid wordt voor het overgrote deel gedekt vanuit de reguliere budgetten. Om de impact te vergroten en duurzame ontwikkeling te versnellen is met ingang van 2020 voor het overkoepelend duurzaamheidsbeleid structureel 50.000,- euro in de begroting opgenomen.

Daarnaast is voor 2020 en 2021 jaarlijks budget beschikbaar voor het Regionaal Energie Bespaarprogramma (REP). Het gaat om 30.000,- euro vanuit de gemeente. Vanuit de provincie wordt dat bedrag verdubbeld tot 60.000,- euro per jaar. Vanuit de Rijksoverheid is vanuit de Klimaatenvolpe regionaal budget beschikbaar voor de Regionale Energiestrategieën (RES). Daarnaast ontvangt Heemstede vanuit de Rijksoverheid:

- 202.101,- euro vanuit het Rijk euro voor het opstellen van een Transitievisie Warmte
- 25.000,- euro voor het informeren van inwoners over de warmtetransitie
- 9.997,- euro voor de wijkaanpakken in de warmtetransitie

Een subsidie (Regeling Reductie Energieverbruik) van circa 150.00,- euro is beschikbaar voor een regionale aanpak voor energiebesparing bij koopwoningen.

Een specificatie van de uitgaven voor 2020 en verder wordt opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

2.7 Doorkijk naar uitvoeringsprogramma 2020-2023

Duurzaamheid overkoepelend	2020	2021	2022	2023	Relatie met andere thema's
Communicatiebeleid en -strategie <ul style="list-style-type: none"> ○ Opnemen in bestaande contentstrategie 	X				Alle 5 thema's
Integraal werken projectgroep Duurzaam Heemstede	X	X	X	X	Alle 5 thema's
Evaluatie duurzaamheidsbeleid 2020/21			X		Alle 5 thema's

Leeswijzer

In de komende vijf hoofdstukken (3 tot en met 7) is per thema in beeld gebracht welke kaders bepalend zijn en welke ambities Heemstede heeft. Vervolgens een beeld van de prioriteiten voor de komende 4 jaar per thema en de relaties met de andere thema's. De doorkijk naar het uitvoeringsprogramma per thema is telkens schematisch weergegeven. Dit is de basis voor het nog op te stellen Uitvoeringsprogramma Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 inclusief de zienswijze van de commissie middelen.

3. Energietransitie

Met de energietransitie wordt onder andere ingezet op het verminderen van de CO₂-uitstoot om zo de opwarming van de aarde te beperken. Het enerzijds terugbrengen van de vraag naar energie (energiebesparing) en anderzijds het verduurzamen van het energieaanbod gaan hierbij hand in hand.

3.1 (Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

Op het thema Energietransitie onderschrijft de gemeente Heemstede de volgende (internationale, provinciale en regionale kaders).

- Nationaal Energieakkoord (2013)
 - 1,5% energiebesparing per jaar;
 - 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% hernieuwbare energie in 2023.
- Klimaatakkoord Parijs (2015)

Beperken van de opwarming van de aarde tot maximaal 2 graden ten opzichte van het pre-industriële niveau, met het streven naar een maximale temperatuurstijging van 1,5 graad.
- De Europese unie onderschrijft de doelstellingen in het Klimaatakkoord Parijs. Op 12 december bekrachtigde de Europese Raad de doelstelling van een klimaatneutrale EU in 2050.
- Klimaatwet (2019)
 - Nederland moet in 2050 de uitstoot van CO₂ met 95% gereduceerd hebben ten opzichte van 1990
 - 49% van deze reductie moet in 2030 moet zijn gerealiseerd
 - In 2050 is de elektriciteitsproductie 100% CO₂-neutraal
- Klimaatakkoord (2019)
 - Doelstelling: uitstoot van broeikasgassen terugdringen met 49% in 2030.
 - Gebouwde Omgeving (o.a. energiebesparing en transitie naar aardgasloze wijken in 2050),
 - Elektriciteit (met name opwek van duurzame energie op land),
 - en bij het opstellen van Regionale Energie Strategieën.
- Regelgeving voor bedrijven en kantoorgebouwen
 - Vanuit het Activiteitenbesluit Wet milieubeheer geldt een energiebesparingsplicht voor bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent) per jaar gebruiken. Dit houdt de verplichting in om alle energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen.
 - Vanuit het Bouwbesluit moeten kantoren groter dan 100 m² vanaf 2023 minimaal energielabel C hebben.
 - Utiliteitsgebouwen (overheidsgebouwen al vanaf 2019) en woningen die na 2020 worden opgeleverd moeten bijna energieneutraal zijn: Bijna EnergieNeutrale Gebouwen (BENG).
- Sociaal Huurakkoord 2018 - 2021

In dit akkoord is door de leden van Aedes en de Woonbond onder andere het volgende vastgelegd:

 - Bij verduurzamende renovaties is de gemiddelde reële besparing op de energierekening niet lager dan de stijging in huur of servicekosten bij renovatie.
- Regionaal EnergiebesparingsProgramma (REP) woningen Noord-Holland 2018
 - Een regionaal energieloket en;

- Activiteiten waarmee eigenaren-bewoners worden gestimuleerd daadwerkelijk te investeren in verduurzaming.
- Ondersteuning Toekomstige Werklocaties Noord-Holland
 - Activiteiten waarmee ondernemers worden gestimuleerd daadwerkelijk te investeren in verduurzaming en bedrijventerreinen te verduurzamen.
- Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020 MRA
Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe MRA Agenda waarin duurzaamheid een integrale positie zal innemen. Energietransitie is (naast Circulaire Economie en Klimaatadaptatie) één van de programma's binnen de nieuwe MRA Agenda.

3.2 Ambities en doelstellingen Heemstede

Vanuit het Rijk liggen er duidelijke taakstellingen op het gebied van de energietransitie, waarbij de gemeente Heemstede streeft naar een klimaatneutraal Heemstede in 2040.

Ambitie

De gemeente Heemstede streeft naar een klimaatneutraal Heemstede in 2040 en een aardgasloos Heemstede in 2050.

- tussendoel 2030: 49% minder uitstoot broeikasgassen ten opzichte van 1990

Subdoelen

- 2030: gemeentelijke organisatie, inclusief gemeentelijke gebouwen en scholen, energieneutraal
- Opwekken duurzame energie
Heemstede is onderdeel van de regio Noord-Holland Zuid en vult zo goed als mogelijk de opgave lokaal in.
- 1,5 % energie besparen per jaar

3.3 Prioriteiten 2020-2023

De energietransitie vraagt zowel om regionale samenwerking als om een wijkgerichte aanpak met integrale oplossingen. De gemeentelijke organisatie neemt daarbij een voorbeeldrol.

Regionale EnergieStrategie (RES)

In het Klimaatakkoord hebben gemeenten een regierol toebedeeld gekregen in de energietransitie. Om invulling te geven aan de regierol in de energietransitie stelt de gemeente Heemstede, samen met stakeholders, binnen de regio Noord-Holland Zuid een Regionale EnergieStrategie (RES) op. De concept-RES moet uiterlijk 1 juni 2020 bij het Rijk worden aangeleverd. Vervolgens is er tot 1 maart 2021 de tijd om de definitieve RES 1.0 op te stellen. De RES 1.0 moet worden vastgesteld door de gemeenteraad (en de provinciale staten en bestuur waterschappen).

Transitievisie Warmte en Wijkuitvoeringsplannen

De gemeente Heemstede zet conform het Klimaatakkoord in op een volledig aardgasvrije gemeente in 2050. De komende jaren wordt daarvoor onderzoek uitgevoerd en worden op hoofdlijnen de plannen voor deze warmtetransitie opgesteld. Uiterlijk in 2021 dient de gemeenteraad een Transitievisie Warmte (TVW) vast te stellen waarin per wijk de mogelijke alternatieven voor aardgas en een routekaart met prioritering van de wijken worden opgenomen. Voor gebieden die in 2030 of eerder

van het aardgas worden losgekoppeld, moeten in 2021 ook wijkuitvoeringsplannen worden vastgesteld door de gemeenteraad, waarin per wijk op hoofdlijnen staat wat er wanneer gaat gebeuren.

Twee van de vier nieuwbouwprojecten zijn in Heemstede al energieneutraal en aardgasloos. De grootste uitdaging ligt echter bij de afkoppeling van aardgas van de bestaande gebouwde omgeving in de beweging naar een aardgasloze samenleving.

Binnen de Gebouwde omgeving verbruiken woningen 72% van de energie. De bestaande woningvoorraad (sociaal en particulier) moet over het geheel genomen jaarlijks 1,5% energiezuiniger worden. Hierop heeft de gemeente alleen indirect invloed. De gemeente zet zich samen met corporaties en inwoners in om dit doel te bereiken. De landelijke afspraken uit het Klimaatakkoord en Sociaal Huurakkoord zijn lokaal vertaald in de prestatieafspraken Heemstede 2018-2021, die de gemeente heeft gemaakt met Elan Wonen, Pré Wonen en hun huurdersorganisatie. Daarnaast worden inwoners via het Regionaal Actieprogramma Wonen (RAP) en via de landelijke Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) gestimuleerd om energiebesparende maatregelen te nemen.

Voorbeeldrol gemeentelijke organisatie

De gemeente geeft het goede voorbeeld in de energietransitie. De gemeentelijke organisatie, inclusief gemeentelijke gebouwen en scholen, is uiterlijk in 2030 energieneutraal. Bijna alle gemeentelijke daken zijn inmiddels voorzien van zonne-energie. Het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed wordt uitgevoerd aan de hand van het beleid Toekomst Heemstede onroerend goed portefeuille. Aan de hand van het eind 2019 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) worden de tien Heemstedse basisscholen de komende jaren verduurzaamd.

Openbare verlichting is een belangrijke factor in het totale energieverbruik van de gemeentelijke organisatie. Begin 2018 lag het energieverbruik van de openbare verlichting in Heemstede op ca. 820 MWh per jaar. Dat staat gelijk aan het energieverbruik van ca. 250 huishoudens.¹ In het Beleidsplan openbare verlichting 2018-2022 is energiebesparing daarom een belangrijke doelstelling: 'verlichten daar waar het moet, minder of uit als het kan'.

3.4 Doorkijk naar uitvoeringsprogramma 2020-2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Energietransitie voor de komende jaren is gekeken waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete acties voor de periode 2020-2023. Onderstaand een doorkijk naar het uitvoeringsprogramma.

Energietransitie	2020	2021	2022	2023	Relatie met andere thema's
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (Beleid Toekomst Heemstede onroerend goed portefeuille)	X	X	X	X	Klimaatadaptatie, circulair en ecologie
Haalbaarheidsonderzoek restwarmte uit waterleiding Waternet	X	X	X	X	
Opstellen Transitievisie Warmte	X	X			
Opstellen Regionale EnergieStrategie	X	X	X	X	

¹ Beleidsplan Openbare Verlichting

(RES) ○ Iteratief proces					
Wijkuitvoeringsplannen voor ten minste één wijk	X	X			Klimaatadaptatie, sociaal domein, circulair, duurzame mobiliteit
Inwoners stimuleren hun woning te verduurzamen via het Regionaal EnergiebesparingsProgramma (REP)	X	X			Sociaal
Sociale energietransitie ○ 2020: Uitrollen project energiecoaches ○ met woningbouwcorporaties en huurders in gesprek blijven over verduurzaming	X	X			Sociaal domein
Agenderen 'energietransitie en werkgelegenheid' in (arbeidsmarkt)regio Zuid-Kennemerland en IJmond.	X	X	X	X	Sociaal domein, economie, onderwijs
Uitvoeren Beleid openbare verlichting	X	X	X	X	Circulair en duurzame mobiliteit
Opstellen DMJOP's sportparken ○ 2020: Tennisparken HBC en Merlenhove ○ 2023: Sportpark en sportcentrum Groenendaal	X			X	Welzijn
Advisering bij nieuwe DMJOP's Sportpark HBC en Sportcentrum GSV	X				Welzijn
Lokaal sportakkoord <i>Met aandacht voor duurzame en energieneutrale sportaccomodaties</i>	X				Welzijn, circulair, ecologie
Verduurzamen sportverenigingen ○ Energiescan diverse sportverenigingen	X	X	X	X	Sport
Haalbaarheidsonderzoeken riothermie ○ Werf ○ Zwembad ○ Plein 1	X				Circulair
Uitvoeren IHP basisscholen 2019-2039 <i>Nieuwbouw of renovatie van 10 basisscholen. De schoolgebouwen zullen allen voldoen aan BENG, Frisse scholen klasse B en het Bouwbesluit.</i>	X	X	X	X	Circulair, ecologie, onderwijs

4. Circulaire economie

Het streven naar een circulaire economie draagt bij aan de bescherming van natuurlijke hulpbronnen en het beperken van klimaatverandering. In een circulaire economie worden producten en grondstoffen na gebruik weer ingezet om nieuwe waarden te genereren: afval wordt grondstof. Gemeenten kunnen daaraan bijdragen door duurzaam en circulair in te kopen en door het verbeteren van de afvalinzameling en afvalscheiding.

4.1 (Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

- Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) en Uitvoeringsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstof)
 - reductie hoeveelheid restafval naar maximaal 100 kg per inwoner per jaar in 2020, en maximaal 30 kg per inwoner per jaar in 2025.
 - verhogen van het (huishoudelijk) afvalscheidingspercentage naar 75% in 2020 (en uiteindelijk richting de 100%).
- Nederland Circulair 2050 & Grondstoffen-akkoord
 - Nederland is in 2050 circulair. De ambitie hierbij is om in 2030 50% minder primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) te gebruiken.
- Rijks Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023
 - Circulair inkopen is één van de instrumenten die worden ingezet om een circulaire economie te bereiken. Er is een aantal 'actielijnen' benoemd waarin bepaalde inkoopaspecten worden uitgediept.
- Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022
 - Gemeenten kunnen vanuit deze raamovereenkomst jaarlijks een vergoeding ontvangen voor de extra inzet op preventie en aanpak van zwerfafval.
- Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020
 - Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) is eind 2020 de norm is binnen gemeenten,
 - Gemeenten stellen een actieplan MVI op.
- MRA Intentieverklaring Circulair Inkopen
 - in 2030 nagenoeg alle projecten circulair aanbesteden

4.2 Ambitie en doelstellingen Heemstede

De gemeente Heemstede maakt zich sterk voor een circulaire economie. De gemeente Heemstede volgt daarbij de landelijke doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn.

Ambitie

Heemstede circulair in 2050

Subdoelen

Afval

- 2020: tot 75% afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per inwoner
- 2025: maximaal 30 kg restafval per inwoner

Circulair/Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

- Op regionaal niveau in 2030 nagenoeg alle projecten circulair aanbesteden

- Opstellen actieplan MVI 2021-2025

4.3 Prioriteiten 2020-2023

Gemeenten kunnen direct bijdragen aan de ontwikkeling van de circulaire economie door duurzaam en circulair in te kopen en door het verbeteren van de afvalinzameling en afvalscheiding. De prioriteiten voor het thema circulaire economie liggen de komende jaren dan ook op die twee gebieden.

Huishoudelijk afval

In 2017 werd in Heemstede 57% van het huishoudelijk afval gescheiden. De gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner bedroeg in dat jaar 201,6 kg. Om de landelijke doelstellingen van een scheidingspercentage van 75% van het huishoudelijk afval en een vermindering van de hoeveelheid restafval per inwoner tot 100 kg per jaar in 2020 en tot 30 kg per jaar in 2025 te behalen, moet een inhaalslag worden gemaakt. De gemeente zet daarvoor in op het optimaliseren van de inzameling van het huishoudelijk afval.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

In december 2017 heeft de gemeente Heemstede het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020 ondertekend. Vervolgens zijn hele concrete inkooptrajecten benoemd in het [Actieplan MVI 2019 - 2020](#) die bijdragen aan duurzaam inkopen. Alle toekomstige inkopen en aanbestedingen worden zoveel mogelijk maatschappelijk verantwoord uitgevoerd.

Social Return On Investment (SROI) is een van de speerpunten van het actieprogramma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Medio 2019 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het binnen de regio Zuid-Kennemerland en IJmond afgestemd SROI-beleid. In het najaar van 2019 zijn de beleidsregels vastgesteld en is het SROI beleid geïmplementeerd. De coördinatie en monitoring van SROI wordt voor Heemstede uitgevoerd door de gemeente Haarlem. Eind 2020, een jaar na de implementatie, vindt de eerste evaluatie plaats.

Landelijke en regionaal beleid op het gebied van circulaire economie wordt actief gevolgd. In 2018 heeft Heemstede de [intentieverklaring Circulair Aanbesteden MRA](#) ondertekend.

Stimuleren circulaire initiatieven

De gemeente stimuleert ook ondernemers, projectontwikkelaars en organisaties om de transitie naar een circulaire economie te realiseren.

4.4 Doorkijk naar uitvoeringsprogramma 2020-2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Circulaire economie voor de komende jaren is gekeken waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete acties voor de periode 2020-2023. Onderstaand een doorkijk naar het uitvoeringsprogramma.

Circulaire economie	2020	2021	2022	2023	Relatie met andere
---------------------	------	------	------	------	--------------------

					thema's
Uitvoeren actieplan MVI 2019-2020	X				Sociaal domein, energietransitie, ecologie, duurzame mobiliteit
Ambitieniveau MVI 2021 en verder vastleggen	X				Sociaal domein, energietransitie, duurzame mobiliteit
Evaluatie Social Return On Investment (SROI)	X				Sociaal domein
Duurzaam grondstoffenbeleid (afval) <i>Invoeren duurzaam inzamelen afval</i>	X	X	X	X	Welzijn
Verbeteren samenwerking afvalketen Meerlanden <i>Verder gebruik van afval als grondstof binnen de (lokale) keten.</i>	X				
Gezamenlijk circulaire projecten uitvoeren met ondernemers en organisaties	X	X	X	X	Sociaal domein

5. Ecologie

Het ecologisch beleid is gericht op het behouden en bevorderen van biodiversiteit. Daarbij gaat het om de verscheidenheid aan flora en fauna, ofwel de diversiteit aan soorten die onderling een samenhangend geheel (een ecosysteem) vormen. Ook voor een gezonde en prettige leefomgeving zijn de kwaliteit en kwantiteit van groen en water in de gemeente van belang. Gezonde ecosystemen dragen bij aan schone lucht, voorkomen van hittestress, opvang CO₂, waterberging en ruimte voor ontspanning.

5.1 (Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

- Verdrag inzake Biologische Diversiteit
- Europese Vogel- en Habitatrichtlijn
- Wet Natuurbescherming
- Diverse milieuwetten die worden opgenomen in de Omgevingswet.
- Deltaplan Biodiversiteit
- Nederland Natuurpositief (2019)
- Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- Actieprogramma Metropolitaan Landschap MRA

5.2 Ambitie en doelstellingen Heemstede

Ambitie

Behoud en zo mogelijk versterken van de biologische diversiteit, het duurzame gebruik en de bescherming van waardevolle cultuurlandschappen.

De definitieve ambitie wordt in 2020 bepaald bij het opstellen van een nieuw Groenbeheerplan.

Subdoelen

- Biodiversiteit behouden en vergroten
- Kwalitatief en kwantitatief verbeteren van het groen en de bomenstand in de gemeente.
- Versterken ecologische waarden van oevers, water en land
- behoud en het zo mogelijk versterken van de recreatieve, de educatieve en de belevingswaarde van natuur en landschap.

5.3 Prioriteiten 2020-2023

Heemstede is een groene woongemeente. De gemeente Heemstede zet in op het versterken van de biologische diversiteit binnen de gemeente, het duurzame gebruik en de bescherming van waardevolle cultuurlandschappen. Op regionaal niveau doet de gemeente Heemstede dat door te werken aan onderlinge verbindingen van natuur. De opgave voor het in stand houden van het waardevolle landschappelijke netwerk in Heemstede en Zuid-Kennemerland is te zorgen voor goede onderlinge verbindingen tussen gebieden. Regionaal maakt de gemeente Heemstede zich hard voor de groene verbindingzones vanuit de [Binnenduinrandvisie](#) en vanuit de doelstellingen zoals geformuleerd in het [Actieprogramma Metropolitaan Landschap](#).

Op lokaal niveau zorgt de gemeente voor meer aanplant en ecologisch onderhoud van groen in de openbare ruimte. Ook worden inwoners gestimuleerd om een bijdrage te leveren, bijvoorbeeld door in hun tuinen geen gif te gebruiken en gevarieerd aan te planten of in te zaaien.

5.4 Doorkijk naar uitvoeringsprogramma 2020-2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Ecologie voor de komende jaren is gekeken waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete acties voor de periode 2020-2023. Onderstaand een doorkijk naar het uitvoeringsprogramma.

Ecologisch beleid	2020	2021	2022	2023	Relatie met andere thema's
Opstellen Ecologische Visie <i>Samen met inwoners huidige waarden en kansen in kaart brengen</i>	X				Klimaatadaptatie, energietransitie
Opstellen ecologisch Uitvoeringsplan	X				Klimaatadaptatie
Ecologisch vervolgonderzoek uitvoeren <i>Vervolgonderzoek om ecologie binnen de gemeente in kaart te brengen.</i>		X			
Updaten Groenbeleidsplan met nadruk op implementatie ecologie	X				
Opstellen Beheerplan natuurvriendelijke oevers en vervolgens uitvoering	X				
Verhogen areaal voor vlinders en bijen <i>In 2020 beheerafspraken bloemenbermen opstellen</i>	X	X	X	X	

6. Klimaatadaptatie

Zelfs als het gaat lukken om de CO₂-emissies te stabiliseren en de opwarming van de aarde tot een maximum van 2 graden te beperken, dan nog zullen we ons moeten voorbereiden op de onvermijdelijke (en deels nu al merkbare) gevolgen van klimaatverandering. Die gevolgen kunnen bestaan uit wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. Het verkleinen en beheersbaar houden van de effecten van klimaatverandering wordt klimaatadaptatie genoemd.

6.1 (Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

- Nationaal Deltaprogramma (2015) en Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
In de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is vastgelegd dat 'klimaatbestendig en waterrobuust inrichten uiterlijk in 2020 onderdeel is van het beleid en handelen' van overheden in Nederland.
- Nationale Klimaatadaptatiestrategie (2016)
- Actie-Agenda MRA

6.2 Ambities en doelstellingen Heemstede

De gemeente Heemstede volgt de landelijke doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie.

Ambitie

Heemstede in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust

Subdoelen

- 2020: afronden stresstest en uitvoeren risicodialog
- 2020: opstellen uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie om klimaatadaptatief te handelen

6.3 Prioriteiten 2020-2023

Voor de komende periode ligt de prioriteit binnen het thema klimaatadaptatie op het afronden van de stresstest klimaatadaptatie en het voeren van een risicodialog. Deze opgaven komen voort uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Middels de stresstest en de risicodialog worden de klimatrisico's voor Heemstede in kaart gebracht. Op basis van de uitkomsten wordt bekeken of aangepast beleid moet worden opgesteld. Op het thema Klimaatadaptatie werkt de gemeente Heemstede nauw samen met de waterpartners die werken aan de klimaatadaptatieagenda.

Bij nieuwbouwprojecten binnen de gemeente is klimaatadaptief bouwen van belang. In de Prestatieafspraken Heemstede 2018-2021 heeft de gemeente Heemstede daarvoor afspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties. Daarnaast stimuleert de gemeente Heemstede inwoners om hun eigen woonomgeving (huis en tuin) klimaatadaptief in te richten.

6.4 Doorkijk naar uitvoeringsprogramma 2020-2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Klimaatadaptatie voor de komende jaren is gekeken waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete acties voor de periode 2020-2023. Onderstaand een doorkijk naar het uitvoeringsprogramma.

Klimaatadaptatie	2020	2021	2022	2023	Relatie met andere thema's
Afronden stresstest klimaatadaptatie en voeren van risicodialogen	X				Ecologie
Opstellen beleid klimaatadaptatie	X	X			Ecologie

CONCEPT

7. Duurzame Mobiliteit

Verkeer en vervoer zorgde volgens de Klimaatmonitor in 2017 voor 16% van het energieverbruik in de gemeente Heemstede. De verwachting is dat de vraag naar mobiliteit de komende jaren blijft toenemen. Het thema mobiliteit heeft verschillende duurzaamheidsaspecten binnen de gemeente. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het stimuleren van (duurzaam) elektrisch vervoer en het verduurzamen van mobiliteitsgedrag (stimuleren om te fietsen, eenvoudig wisselen van modaliteiten, zuinige rijstijl, minder reizen, enzovoort). Directe invloed heeft de gemeente op het eigen wagenpark en doelgroepenvervoer.

Door een integrale aanpak draagt verduurzamen van mobiliteit tevens bij aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners van Heemstede. Het thema hangt nauw samen met de energietransitie en met ecologische beleid.

7.1 (Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

- Klimaatakkoord (2019)
 - Duurzame inkoop gemeentelijk wagenpark (lichte voertuigen emissieloos in 2030, zware voertuigen zoveel mogelijk emissieloos in 2030)
 - Duurzame inkoop doelgroepenvervoer (zoveel mogelijk emissieloos in 2025, uiterlijk in 2030 zonder emissies)
 - Emissieloos vervoer uiterlijk in 2030 als voorwaarde bij inkoop van opdrachten
- Nationale Agenda Laadinfrastructuur
 - Gemeenten stellen eind 2020 (bij voorkeur in regionaal verband) een integrale visie op laadinfrastructuur vast.
 - Gemeenten en regio's borgen (de voorbereiding op) de uitrol van laadinfrastructuur in de Regionale Energiestrategie (RES), de omgevingsvisie en het omgevingsplan.
 - Regio's of individuele gemeenten stellen uiterlijk 2020 plaatsingsbeleid vast voor publieke laadinfrastructuur.
 - De gemeenten en provincies wijzen geschikte locaties aan voor snellaadinfrastructuur in binnenstedelijk gebied en langs provinciale wegen.
 - Gemeenten en regio's maken in bestaande en nieuwe samenwerkingsovereenkomsten met bedrijven aanvullende afspraken over de minimale hoeveelheid laadinfrastructuur voor bedrijventerreinen.
- Perspectief Fiets (Provincie Noord-Holland) en Actieprogramma Fiets 2019-2021
- Actie-Agenda MRA

7.2 Ambities en doelstellingen Heemstede

Ambitie

Duurzame mobiliteit draagt bij aan een klimaatneutraal Heemstede in 2040

Subdoelen

- 2030: duurzame inkoop eigen wagenpark (lichte voertuigen emissieloos, zware voertuigen zoveel mogelijk emissieloos)
- Duurzame inkoop doelgroepenvervoer (zoveel mogelijk emissieloos in 2025, uiterlijk in 2030 zonder emissies)
- Uiterlijk 2030: emissieloos vervoer als voorwaarde bij inkoop van opdrachten

- Faciliteren van publieke laadvoorzieningen voor elektrische voertuigen
- Aanhaken op toekomstige ontwikkelingen op het gebied van Smart Mobility.

7.3 Prioriteiten 2020-2023

Directe invloed heeft de gemeente Heemstede op het wagenpark van de gemeentelijke organisatie zelf en op vervoer dat door de gemeente aanbesteed wordt. Daarnaast stimuleert en faciliteert de gemeente Heemstede duurzame vormen van vervoer, bijvoorbeeld door te zorgen voor een goede fietsinfrastructuur en het faciliteren van elektrische laadpunten.

Gemeentelijke organisatie

De verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark wordt de komende jaren voortgezet. Daarvoor wordt een structurele aanpak opgesteld door de Omgevingsdienst IJmond. Daarnaast is in 2019 een onderzoek naar verduurzamen van het eigen mobiliteitsbeleid (woon-werkverkeer) gestart, dat in 2020 wordt voortgezet.

Verleiden tot duurzame mobiliteit

De behoefte aan mobiliteit neemt al decennia lang toe en de verwachting is dat deze groei in de regio Zuid-Kennemerland doorzet. De gemeente Heemstede wil mensen verleiden gebruik te maken van duurzame mobiliteitsvormen zoals fietsen, lopen, rijden met openbaar vervoer en met schone auto's. Om duurzame mobiliteit te realiseren werkt de gemeente Heemstede regionaal samen. De regionale mobiliteitsvisie uit 2011 wordt momenteel herijkt en in 2020 aan de raden ter besluitvorming voorgelegd. Ontwikkelingen op het gebied van Smart Mobility volgt Heemstede binnen de MRA. De gemeente Heemstede blijft zich inzetten voor een dekkend netwerk van het (hoogwaardig) openbaar vervoer en draagt dit uit naar de provincie Noord-Holland.

Laadvoorzieningen

De gemeente Heemstede stimuleert elektrisch rijden en faciliteert publieke laadvoorzieningen. De daadwerkelijke plaatsing en het beheer van de palen loopt via een leverancier/beheerder van laadpalen voor elektrische auto's waar de gemeente Heemstede mee samenwerkt. Dat gebeurt binnen de kaders die zijn vastgelegd in de Beleidsregels elektrische laadpunten Heemstede 2019.

7.4 Doorkijk naar uitvoeringsprogramma 2020-2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Duurzame mobiliteit voor de komende jaren is gekeken waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete acties voor de periode 2020-2023. Onderstaand een doorkijk naar het uitvoeringsprogramma.

Duurzame mobiliteit	2020	2021	2022	2023	Relatie met andere thema's
Onderzoek en beleid opstellen voor interne gemeentelijke mobiliteit	X				Welzijn
Toekomstverkenning type brandstof gemeentelijk wagenpark	X				Energietransitie
Beleid oplaadpalen	X	X	X	X	Energietransitie

Opstellen regionale bereikbaarheidsvisie	X				
Beleid elektrische bedrijfsauto's opstellen	X				Energietransitie
MRA Smart Mobility	X	X	X	X	

CONCEPT